

**ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ
ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ**

Μυλλέρου 1, 104 36 ΑΘΗΝΑ
τηλ. 210 - 5238961, φαξ 210 - 5238967
e – mail: esaea@otenet.gr

**3^η Δεκέμβρη
Εθνική Ημέρα Ατόμων με Αναπηρία**

**ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ: ΙΣΟΤΙΜΟΙ ΠΟΛΙΤΕΣ
Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Αναπηρία 2004 – 2010**

**Μειώνοντας το χάσμα μεταξύ πολιτικών στόχων και
πραγματικότητας**

ΑΘΗΝΑ 2003

Η 3^η Δεκέμβρη κάθε έτους έχει καθιερωθεί από τη Βουλή των Ελλήνων ως Εθνική Ημέρα Ατόμων με Αναπηρία, σύμφωνα με το Ν.2430/1996, και αποτελεί ένα ιδιαίτερα σημαντικό γεγονός για το κίνημα των ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους. Ο Νόμος αυτός αναγνώρισε την Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία ως την τριτοβάθμια οργάνωση των ατόμων με αναπηρία και θεσμοθέτησε ουσιαστικά τη θέση της ως Κοινωνικού Εταίρου της Ελληνικής Πολιτείας για θέματα που αφορούν στα άτομα με αναπηρία.

Με την ιδιότητα του Κοινωνικού Εταίρου, και όπως ακριβώς αναφέρει ο Νόμος: «*Η Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία υποβάλλει κάθε έτος στον Πρόεδρο της Βουλής, Έκθεση αναφερόμενη στην εν γένει αντιμετώπιση των ανθρωπίνων και κοινωνικών δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία*». Η υποβολή αυτής της Έκθεσης δίνει κάθε χρόνο τη δυνατότητα να αναδεικνύουμε θέματα που είναι ζωτικής σημασίας για τα άτομα με αναπηρία και συνδέονται με την άσκηση θεμελιωδών ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων. Είναι μία ευκαιρία για ανάληψη πρωτοβουλιών με στόχο την ενημέρωση, την ευαισθητοποίηση και τη δραστηριοποίηση των κέντρων λήψης αποφάσεων, των ίδιων των ατόμων με αναπηρία αλλά και της ευρύτερης κοινωνίας.

Η φετινή Έκθεση για την 3^η Δεκέμβρη 2003 έχει θέμα: **«ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ: ΙΣΟΤΙΜΟΙ ΠΟΛΙΤΕΣ Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Αναπηρία 2004 - 2010 Μειώνοντας το χάσμα μεταξύ πολιτικών στόχων και πραγματικότητας».**

Ως εκπρόσωποι και εκφραστές των ατόμων με αναπηρία αναγνωρίζουμε τις σημαντικές εξελίξεις στα θέματα αναπηρίας και ταυτόχρονα διαπιστώνουμε ότι τα κατάλοιπα της παραδοσιακής προσέγγισης αλλά και η έλλειψη ολοκληρωμένης και ολόπλευρης στρατηγικής, εμποδίζουν τη γεφύρωση του χάσματος μεταξύ στοχοθεσίας και υλοποίησης. Έτσι λοιπόν, με την Έκθεση αυτή, επιχειρούμε να διατυπώσουμε την πρόταση με την οποία θα γίνει πραγματικότητα η κατάργηση των διακρίσεων και η ισότιμη κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ένταξη των ατόμων με αναπηρία στη χώρα μας.

Άλλωστε η πρόσφατη αναθεώρηση του Συντάγματος και η συμπερίληψη σ' αυτό της παρ. 6 του άρθρου 21, η οποία ρητά αναγνωρίζει στα άτομα με αναπηρία το δικαίωμα στην πλήρη και ισότιμη κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική τους συμμετοχή, επιβάλλει και επιτάσσει την εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας με τη νέα συνταγματική επιταγή και ταυτόχρονα κρίνεται αναγκαία και απαραίτητη η αναθεώρηση των εφαρμοζόμενων πολιτικών σε όλους τους τομείς έτσι ώστε με συντεταγμένο, μεθοδικό και ολοκληρωμένο τρόπο να τεθεί σε εφαρμογή μια εθνική προσπάθεια επίτευξης σύγκλισης της χώρας με το μέσο όρο των χωρών της Ε.Ε. στα θέματα των ατόμων με αναπηρία.

Απαιτείται με θάρρος και ευθυτενή πολιτικά τρόπο να συνδεθούν οι πολιτικοί στόχοι, οι θεμελιώδεις αρχές, με τις οποίες όλοι συμφωνούμε, με την επίτευξη της βασικής

επιδίωξης που είναι οι Ελληνίδες και Έλληνες με αναπηρία, οι άνθρωποι με αναπηρία που επισκέπτονται τη χώρα μας να μπορούν να λειτουργήσουν ως ισότιμοι πολίτες, απολαμβάνοντας ανεμπόδιστη πρόσβαση σε όλα τα αγαθά της κοινωνίας, της οικονομίας, του πολιτισμού και της ζωής.

Η έκθεση αυτή επιδιώκει να τροφοδοτήσει ένα ευρύ δημόσιο, κοινωνικό και πολιτικό διάλογο για την αναπηρία με προοπτική την θέσπιση και εφαρμογή ενός εθνικού σχεδίου δράσης για τα άτομα με αναπηρία την προσεχή περίοδο.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	σελ.6
----------------------	--------------

1. ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

1.1. Η έννοια της αναπηρίας.....	σελ.8
1.2. Η έννοια της ισότητας και της πλήρους συμμετοχής.....	σελ.8
1.3. Η έννοια της προσβασιμότητας και του σχεδιασμού για όλους.....	σελ.9
1.4. Η ανθρώπινη αξία.....	σελ.10

2. ΕΘΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ.....σελ.12

2.1. Πολιτικά δικαιώματα.....	σελ.12
2.2. Εκπαίδευση και Κοινωνία της Γνώσης.....	σελ.13
2.3. Απασχόληση.....	σελ.14
2.4. Υγεία και Κοινωνικές Υπηρεσίες.....	σελ.16
2.5. Προσβασιμότητα.....	σελ.18
2.6. Μεταφορές.....	σελ.20
2.7. Κοινωνία της Πληροφορίας.....	σελ.21
2.8. Πολιτισμός, Ψυχαγωγία, Αθλητισμός.....	σελ.22
2.9. Στέγαση.....	σελ.23
2.10. Ειδικές δράσεις για τις πλέον ευάλωτες ομάδες ατόμων με αναπηρία.....	σελ.24

3. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΗΡΙΑ.....σελ.27

3.1. Νομοθεσία καταπολέμησης των διακρίσεων.....	σελ.27
3.2. Ενδυνάμωση της υφιστάμενης νομοθεσίας.....	σελ.28
3.3. Mainstreaming.....	σελ.28
3.4. Αρχή Διασφάλισης των Δικαιωμάτων των Ατόμων με Αναπηρία.....	σελ.28
3.5. Σύγχρονη Διακυβέρνηση.....	σελ.29
3.6. Έρευνες.....	σελ.29

- 3.7. Τοπική Αυτοδιοίκηση α΄ και β΄ βαθμού – Τοπικά Σχέδια Δράσης.....σελ.30
- 3.8. Η συμβολή των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης.....σελ.30
- 3.9. Η συμβολή των Κοινωνικών Εταίρων, της Κοινωνίας των Πολιτών και της Εκκλησίας.....σελ.31

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Διανύουμε μια εποχή που έχουν συντελεστεί σημαντικές μεταβολές στον τρόπο που η ελληνική Πολιτεία, η ελληνική κοινωνία αλλά και το εθνικό αναπηρικό κίνημα προσεγγίζουν τα ζητήματα της αναπηρίας. Την τελευταία δεκαετία ως αναπηρικό κίνημα εργαστήκαμε με γνώμονα να συνεισφέρουμε στη διαμόρφωση της νέας προσέγγισης που έχει στο επίκεντρό της το άτομο, τα δικαιώματά του, τις ανάγκες και τις προσδοκίες του.

Ως χώρα έχουμε διανύσει μεγάλη απόσταση από την περίοδο που η αναπηρία οριζόταν ως σωματική, νοητική, αισθητηριακή ή ψυχική απόκλιση από το «φυσιολογικό», τοποθετώντας τα προβλήματα της αναπηρίας στο ίδιο το άτομο και τους λειτουργικούς του περιορισμούς, αγνοώντας την αλληλεπίδραση μεταξύ ατόμου και κοινωνικού, οικονομικού και πολιτικού περιβάλλοντος.

Ως χώρα έχουμε καταβάλλει αξιόλογες προσπάθειες προκειμένου τα ζητήματα της αναπηρίας να αντιμετωπίζονται ως μια συνολική πλέον πολιτική ευθύνη και όχι ως πολιτικό θέμα που αφορά μόνο το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας και την ανάπτυξη ειδικών, παθητικών και επιδοματικών πολιτικών.

Άλλωστε το 2003 ως Ευρωπαϊκό Έτος των Ατόμων με Αναπηρία λειτούργησε ως προωθητική δύναμη της δικαιωματικής προσέγγισης για την αναπηρία. Σήμερα στο νέο περιβάλλον που έχει διαμορφωθεί έχει πια αναδειχθεί η ανάγκη της ολιστικής προσέγγισης της αναπηρίας και της σύνδεσης πολιτικών καταπολέμησης των διακρίσεων και διασφάλισης κοινωνικής προστασίας. Όλοι σήμερα συμφωνούν ότι αξίες όπως η ισότητα και η αναγνώριση δικαιωμάτων πρέπει να αποτελούν βασικούς στόχους της πολιτικής για τα άτομα με αναπηρία.

Αυτό που συμβαίνει στην πραγματικότητα όμως είναι ότι, σε μεγάλο βαθμό, οι αξίες αυτές συχνά εμφανίζονται μόνο ως τιμητικές εκφράσεις, τις συνέπειες των οποίων δεν είμαστε πρόθυμοι ή έτοιμοι να αντιμετωπίσουμε.

Το **παράδοξο** αυτό σχετίζεται:

α) με το αξιακό σύστημα της κοινωνίας μας, το οποίο περιλαμβάνει τις αξίες που εκφράζονται ανοιχτά και τις ενδόμυχες αντιλήψεις που δεν εκφράζονται αλλά επηρεάζουν καθοριστικά την πράξη των ανθρώπων. Βασική διαπίστωση είναι ότι η ανθρώπινη ποικιλομορφία δεν έχει γίνει μέρος του αξιακού συστήματος της ελληνικής κοινωνίας και κυρίως δεν έχει γίνει μέρος της πλευράς εκείνης που δεν εκφράζεται ανοιχτά και αυτό σχετίζεται και με την επιβίωση καταλοίπων του παραδοσιακού μοντέλου για την αναπηρία.

β) με την έλλειψη ολοκληρωμένης στρατηγικής που θα διασφαλίσει την εφαρμογή των πολιτικών δεσμεύσεων αλλά και την εποπτεία της εφαρμογής τους προκειμένου να επιτευχθεί μια άλλη ποιότητα στην καθημερινή ζωή των ατόμων με αναπηρία.

γ) με το γεγονός ότι πολλές φορές οι πολιτικοί στόχοι δε συνοδεύονται με την απαιτούμενη και προαπαιτούμενη δέσμευση πόρων για την πραγμάτωσή τους.

Το κείμενο αυτό, προσδοκούμε να αποτελέσει ένα εργαλείο αναφοράς για την ελληνική Πολιτεία με στόχο την αναμόρφωση του θεσμικού και δομικού της πλαισίου (με το οποίο τα άτομα με αναπηρία έρχονται αντιμέτωπα σε διάφορους τομείς και σε διάφορες φάσεις της ζωής τους) προκειμένου να συνάδει με την επίτευξη του πολιτικού στόχου της διασφάλισης των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία και της ένταξής τους στην οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ζωή της χώρας.

Με αυτό το κείμενο στοχεύουμε να προκαλέσουμε δημόσια συζήτηση με βασική επίδιωξη τη διαμόρφωση μιας πλατιάς πολιτικής και κοινωνικής συμμαχίας, η οποία θα εμφορείται από τη νέα προσέγγιση για την αναπηρία και θα δεσμεύεται για την πραγμάτωση των στόχων σε επίπεδο πρακτικό και σε επίπεδο καθημερινότητας. Επίσης, το κείμενο αυτό θα παρουσιαστεί σε όλα τα πολιτικά κόμματα που θα λάβουν μέρος στις προσεχείς βουλευτικές εκλογές στη χώρα, ζητώντας από αυτά να δεσμευτούν όχι μόνο για την ένταξη της διάστασης της αναπηρίας στα πολιτικά τους προγράμματα αλλά και για την υποστήριξη της εκπόνησης και εφαρμογής ενός μεσοπρόθεσμου εθνικού σχεδίου για την κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ένταξη των ατόμων με αναπηρία.

1.ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

1.1.Η έννοια της αναπηρίας

Η αναπηρία είναι ένα πολυδιάστατο φαινόμενο, πιο σύνθετο απ' ό,τι η κλασική ιατρική προσέγγιση ορίζει, σύμφωνα με την οποία η αναπηρία σχετίζεται με την απώλεια, τη βλάβη ή την απόκλιση από τις «φυσιολογικές» ψυχολογικές, κινητικές ή βιολογικές λειτουργίες του ανθρώπινου σώματος.

Η αναπηρία βρίσκεται σε άμεση συνάρτηση με το μέγεθος του χάσματος μεταξύ ικανοτήτων του ατόμου και απαιτήσεων της κοινωνίας, με έμφαση στις λειτουργικές του ικανότητες που είναι ζωτικής σημασίας όσο αφορά στην αυτονομία και τη συμμετοχή του στην κοινωνική ζωή.

Τα άτομα με αναπηρία αντιμετωπίζουν εμπόδια στην καθημερινή τους ζωή εξαιτίας της ύπαρξης αυτού του χάσματος μεταξύ των αναγκών της δικής τους αναπηρίας και της δομής της κοινωνίας μέσα στην οποία ζουν, η οποία δεν έχει λάβει υπόψη της τα χαρακτηριστικά αυτής της ομάδας πληθυσμού και ο σχεδιασμός της δεν στηρίχθηκε στις δυνατότητες και τις ανάγκες τους.

Το μέγεθος του χάσματος εξαρτάται από τη βαρύτητα της αναπηρίας και το βαθμό προσπελασιμότητας¹ της κοινωνίας μέσα στην οποία ζουν τα άτομα με αναπηρία. Όσο πιο βαριά μορφή αναπηρίας έχει ένα άτομο και όσο πιο μεγάλος βαθμός απροσπελασιμότητας της κοινωνίας υπάρχει, τόσο πιο μεγάλο είναι το χάσμα και συνεπώς μεγαλύτερη η έκταση του κοινωνικού αποκλεισμού που βιώνει το άτομο με αναπηρία.

1.2.Η έννοια της ισότητας και της πλήρους συμμετοχής

Η πολιτική για την αναπηρία αποτελεί ουσιαστικά ένα ζήτημα δημοκρατίας. Σχετίζεται με το δικαίωμα της συμμετοχής στην κοινωνία, στη βάση ότι όλοι οι άνθρωποι είναι ίσοι και έχουν ίσα δικαιώματα.

Η ιστορία όμως μας παρέχει αρκετά παραδείγματα της σύγχυσης που επικρατούσε και επικρατεί ακόμη γύρω από την ισότητα, η οποία ως έννοια χρησιμοποιούνταν προκειμένου να διασφαλιστεί η υποχρέωση της ίδιας και όχι της ίσης μεταχείρισης όλων των ανθρώπων. Η έννοια της ισότητας δεν σημαίνει ότι όλοι είμαστε ίδιοι ή ότι μπορούμε να αντιμετωπιζόμαστε με τον ίδιο τρόπο. Στόχος πρέπει να είναι όχι η τυπική αλλά η πραγματική ισότητα, η οποία σημαίνει ίσες ευκαιρίες για πλήρη συμμετοχή στη ζωή και μπορεί να επιτευχθεί με την προώθηση της πολιτικής της ίσης μεταχείρισης.

Η πολιτική της ίσης μεταχείρισης θα δώσει την ευκαιρία στα άτομα με αναπηρία να συμμετέχουν με τις δικές τους δυνατότητες και με τους δικούς τους όρους στην κοινωνία, μια κοινωνία που αφήνει χώρο για διαφορετικούς τρόπους λειτουργίας, που

¹ Με τον όρο προσπελασιμότητα δεν αναφερόμαστε μόνο στη δυνατότητα του ατόμου με αναπηρία να έχει πρόσβαση στο φυσικό και δομημένο περιβάλλον αλλά αναφερόμαστε στη δυνατότητα του ατόμου με αναπηρία να έχει πρόσβαση στη συνολική λειτουργία της κοινωνίας ως ισότιμος πολίτης, ανεξάρτητα από την αναπηρία ή τη χρόνια πάθηση.

αναγνωρίζει το δικαίωμα στα άτομα με αναπηρία να αποφασίζουν για τον τρόπο της ζωής τους, όταν μπορούν ή στους γονείς των ατόμων με αναπηρία όταν αυτά δεν μπορούν, μια κοινωνία που δίνει στο άτομο τη δυνατότητα να αξιοποιεί στο έπακρο τις ικανότητές του και να συμμετέχει πλήρως στην κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ζωή.

Η βασική πρόκληση για την πραγματοποίηση της πολιτικής της ίσης μεταχείρισης και την επίτευξη της πλήρους συμμετοχής των ατόμων με αναπηρία σχετίζεται άμεσα με τον τρόπο που η κοινωνία σχεδιάζεται.

1.3. Η έννοια της προσβασιμότητας και του σχεδιασμού για όλους

Η προσβασιμότητα είναι δικαίωμα όλων των πολιτών και συνδέεται άμεσα με το δικαίωμα συμμετοχής τους στην οικονομική και κοινωνική ζωή της Χώρας. Όλοι οι πολίτες έχουν το δικαίωμα και συνεπώς πρέπει να τους διασφαλίζεται η δυνατότητα να εισέρχονται στα κτίρια, να επιβιβάζονται στα μέσα μαζικής μεταφοράς, να χρησιμοποιούν τις συσκευές επικοινωνίας, να έχουν πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες. Όλοι οι πολίτες έχουν τις ίδιες προσδοκίες και απαιτήσεις όσο αφορά στην ίση μεταχείριση και τη διαθεσιμότητα προσβάσιμων περιβαλλόντων και υπηρεσιών, ως απαραίτητο κριτήριο προκειμένου να συμμετέχουν σε δραστηριότητες όπως η εκπαίδευση, η απασχόληση, ο πολιτισμός, ο αθλητισμός, η ψυχαγωγία.

Τα άτομα με αναπηρία όμως αποτελούν μία ομάδα πληθυσμού για την οποία δεν έχει διασφαλιστεί η ανεμπόδιστη και ισότιμη πρόσβαση στην κοινωνία και η ευθύνη για τον αποκλεισμό αυτό δεν μπορεί να αποδοθεί στο ίδιο το άτομο και τα σωματικά του χαρακτηριστικά αλλά στο σχεδιασμό της κοινωνίας, ο οποίος δεν έλαβε υπόψη του τις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία.

Είναι γεγονός ότι ο υφιστάμενος σχεδιασμός του περιβάλλοντος και των υπηρεσιών καλύπτει τις ανάγκες του «μέσου» χρήστη, συμβάλλοντας στη δημιουργία διακρίσεων σε βάρος των ατόμων με αναπηρία. Για πολλά χρόνια η κοινωνία θεωρούσε ως επακόλουθο της μοίρας και όχι ως ζήτημα που μπορεί να θέσει υπό έλεγχο το γεγονός ότι τα άτομα με αναπηρία στερούνται ελεύθερης πρόσβασης και δεν αναγνώριζε το ζήτημα του κακού σχεδιασμού ως παραβίαση της αρχής της ισότητας.

Σήμερα όμως η νέα προσέγγιση για την αναπηρία και οι έννοιες των διακρίσεων θέτουν υπό αμφισβήτηση τις παραδοχές αυτές, απαιτώντας το σχεδιασμό του περιβάλλοντος, των υπηρεσιών και των αγαθών έτσι ώστε να ικανοποιούνται οι ανάγκες των ατόμων με αναπηρία. Η ελληνική Πολιτεία οφείλει να θέσει υπό αμφισβήτηση το παλιό μοντέλο σχεδιασμού και να υιοθετήσει την αρχή του σχεδιασμού για όλους με νομικά δεσμευτικό τρόπο, ικανοποιώντας τις ανάγκες όλων των πολιτών. Με την εφαρμογή του σχεδιασμού για όλους θα αποφευχθεί η ανάγκη ειδικών παρεμβάσεων και λύσεων που συνεπάγονται πρόσθετη οικονομική επιβάρυνση και θα καταστεί δυνατή σημαντική πρόοδος προς την άρση των φραγμών πρόσβασης που σήμερα δεν επιτρέπουν στα άτομα με αναπηρία να συμμετέχουν πλήρως και ισότιμα στην κοινωνία.

1.4.Η ανθρώπινη αξία

Σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο έχει αναγνωριστεί η ανάγκη επίτευξης οικονομικής και κοινωνικής συνοχής με την ανάληψη δράσεων καταπολέμησης των διακρίσεων. Έχοντας ως στόχο τη δημιουργία οικονομιών και κοινωνιών για όλους, η πολιτική για τα άτομα με αναπηρία περιλαμβάνει λήψη μέτρων για την προώθηση ίσων ευκαιριών, ίσης μεταχείρισης, άρσης εμποδίων και διασφάλισης δικαιωμάτων.

Όσο αφορά στις παραπάνω προτεραιότητες δεν υπάρχει καμία ουσιαστική διαφωνία και η πρόκληση δε συνδέεται με την ανάγκη επανεξέτασης αυτών των ιδεωδών. Η βασική πρόκληση συνδέεται με το γεγονός ότι συχνά τα ιδεώδη αυτά εμφανίζονται μόνο ως τιμητικές εκφράσεις, που οι άνθρωποι δεν είναι πρόθυμοι ή έτοιμοι να πραγματοποιήσουν. Το θέμα αφορά τη διαφοροποίηση μεταξύ αξιών που διακηρύσσονται και χειροκροτούνται από τους ανθρώπους και αντιλήψεων που κυριαρχούν βαθύτερα μέσα τους και υπονομεύουν ή ανατρέπουν τα ιδεώδη που χειροκροτούν.

Από τη μία πλευρά έχουμε τις αξίες που οι άνθρωποι ανοιχτά παραδέχονται και οι οποίες έχουν διατυπωθεί σε στόχους και σε επίσημες θέσεις και από την άλλη πλευρά έχουμε τις ενδόμυχες αντιλήψεις που δεν εκφράζονται αλλά επηρεάζουν καθοριστικά τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι συμπεριφέρονται στην πράξη. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτής της διαφοροποίησης είναι η περίπτωση που οι κάτοικοι μιας περιοχής αντιδρούν έντονα στο ενδεχόμενο εγκατάστασης ξενώνων ατόμων με ψυχική αναπηρία στη γειτονιά τους και ταυτόχρονα αρνιούνται το ίδιο έντονα ότι διακατέχονται από αρνητικές συμπεριφορές προς τα άτομα αυτά, επικαλούμενοι για τη στάση τους αυτή άλλους λόγους, όπως έλλειψη διαθέσιμου χώρου στην περιοχή τους, κλπ..

Το πρόβλημα αυτής της διαφοροποίησης μεταξύ θετικών ιδεωδών και ενδόμυχων αρνητικών αντιλήψεων που τα υπονομεύουν και τα απορρίπτουν, συνδέεται με το γεγονός ότι οι άλλες συμπεριφορές που προκύπτουν από τις ενδόμυχες αρνητικές αντιλήψεις δεν εκφράζονται, συνεπώς δεν καταγράφονται και συνεπακόλουθα δεν αξιολογούνται. Συχνά οι αιτίες των άλλων συμπεριφορών είναι η ύπαρξη ανομολόγητων φόβων, βαθιά ριζομένων προκαταλήψεων, περιορισμένης συνειδητοποίησης και πληροφόρησης ή παραπληροφόρησης.

Όσο αφορά στην περιορισμένη συνειδητοποίηση και πληροφόρηση μπορεί να πάρει διάφορες μορφές, με πιο συνηθισμένη αυτή της παραδοχής ότι *«απλώς δεν το σκεφτήκαμε»*. Για παράδειγμα έχουμε την περίπτωση κατασκευής ενός πλήρως προσβάσιμου συνεδριακού χώρου με εξαίρεση το πάνελ των ομιλητών. Η παράβλεψη αυτή σημαίνει ότι δεν λάβανε υπόψη τους το ενδεχόμενο κάποιος ομιλητής να είναι σε αναπηρικό αμαξίδιο.

Υπάρχουν πολλά παραδείγματα τέτοιου είδους, τα περισσότερα από τα οποία οφείλονται σε απροσεξία. Το θέμα όμως αποκτά διαστάσεις προβλήματος όταν η απροσεξία γίνεται συστηματικά, γεγονός που σημαίνει ότι η ανθρώπινη ποικιλομορφία δεν έχει γίνει μέρος της κοινωνικής δομής και του αξιακού συστήματος της κοινωνίας μας.

Η προστασία της ανθρώπινης ακεραιότητας των ατόμων με αναπηρία απαιτεί εγρήγορση, ειδικά όσο αφορά στις ενδόμυχες αντιλήψεις και προκαταλήψεις. Στις αρχές του 21^{ου} αι. υπάρχουν ακόμη περιπτώσεις παραβίασης της ανθρώπινης ακεραιότητας, με κορυφαία αυτήν της κλειστής ιδρυματικής φροντίδας όπου στις καλύτερες περιπτώσεις οι κλινικές συνθήκες ζωής που επικρατούν απέχουν από το κοινωνικό μοντέλο προσέγγισης της αναπηρίας και στερούν από τα άτομα τις δυνατότητες αυτοδιάθεσης και ελεύθερης επιλογής, και στις χειρότερες, που δυστυχώς είναι και οι περισσότερες, οι συνθήκες ζωής τους είναι βασανιστικές και απάνθρωπες.

Βασική αρχή κάθε δημοκρατικής και πλουραλιστικής κοινωνίας είναι ότι η ανθρώπινη αξία δεν ιεραρχείται. Όμως οι λειτουργικοί περιορισμοί συχνά αποτελούν έναν από τους λόγους που οδηγούν σε ιεράρχηση της ανθρώπινης αξίας. Για παράδειγμα, έχουμε την υποχρεωτικότητα της εκπαίδευσης των παιδιών χωρίς αναπηρία (που σημαίνει την υποχρέωση του κράτους να παρέχει την υποχρεωτική εκπαίδευση) όχι όμως και την υποχρεωτικότητα της εκπαίδευσης των παιδιών με αναπηρία (που σημαίνει αποδέσμευση του κράτους να παρέχει εκπαίδευση στα παιδιά με αναπηρία), γεγονός που αποδεικνύει τη διακριτική ιεράρχηση της αξίας μεταξύ παιδιών και παιδιών με αναπηρία από την ίδια την Πολιτεία σε βάρος των παιδιών με αναπηρία

Τέλος, θέλουμε να αναφερθούμε στον τρόπο με τον οποίο μέσα από τη χρήση ορισμένων εννοιών όπως «ενσωμάτωση» και «ένταξη» μπορούν να αποκωδικοποιηθούν αξίες που συνδέονται με τον παραδοσιακό ή το σύγχρονο μοντέλο για την αναπηρία.

Με την έννοια ενσωμάτωση των ατόμων με αναπηρία γίνεται φανερό ότι τα άτομα με αναπηρία ανήκουν στο σύνολο με την προϋπόθεση λήψης ειδικών μέτρων ή ειδικών, ξεχωριστών υπηρεσιών και η εστίαση είναι στο ίδιο το άτομο που πρέπει να ενσωματωθεί και όχι στην κοινωνία και τα χαρακτηριστικά της. Από την άλλη η έννοια της ένταξης παραπέμπει σε αλλαγές συμπεριφοράς και νοοτροπίας έτσι ώστε ο καθένας, με και χωρίς αναπηρία, να μπορεί να βρει τη θέση του στην κοινωνία και η εστίαση είναι στην αναγνώριση της ανθρώπινης ποικιλομορφίας.

2.ΕΘΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ

Η εκπόνηση και η εφαρμογή ενός μακροπρόθεσμου σχεδίου δράσης για την κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ένταξη των ατόμων με αναπηρία απαιτεί και προϋποθέτει α) την ύπαρξη πολιτικής υποστήριξης και δέσμευσης από όλους τους πολιτικούς σχηματισμούς, η οποία να ενστερνίζεται την άποψη όσο αφορά στην ύπαρξη χάσματος μεταξύ στοχοθεσίας και υλοποίησης, β) τη διάθεση αυξημένων οικονομικών πόρων συνολικά και ανά τομέα που θα υποστηρίζουν την εφαρμογή του σχεδίου και γ) τη διασφάλιση και την ενδυνάμωση του δημόσιου χαρακτήρα των υπηρεσιών που παρέχονται στα άτομα με αναπηρία.

Η αξιοποίηση των μεγάλων εθνικών σχεδίων κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης, όπως είναι η προετοιμασία της χώρας για τους Ολυμπιακούς και Παραολυμπιακούς Αγώνες, πρέπει να θεωρείται δεδομένη ως προς τη διασφάλιση όρων και προϋποθέσεων έτσι ώστε τα έργα, οι υποδομές και τα προγράμματα που χρηματοδοτούνται από αυτά τα εθνικά σχέδια να πληρούν τις πλέον σύγχρονες προδιαγραφές προσβασιμότητας. Πρέπει να θεωρείται αυτονόητη η ένταξη του κριτηρίου προσβασιμότητας, ως κριτηρίου επιλεξιμότητας και χρηματοδότησης των έργων. Είναι αδιανόητο να χάνονται ευκαιρίες, όπως είναι το Γ΄ ΚΠΣ, προκειμένου να έχουμε στην Ελλάδα τους αναγκαίους πόρους για τη χρηματοδότηση των νέων πολιτικών για την αναπηρία. Μετά από μεγάλες προσπάθειες της Συνομοσπονδίας σε αρκετούς τομείς αυτό έχει γίνει κατορθωτό. Αυτό που ζητείται είναι να θεωρείται αυτονόητο και μην εξαρτάται από τη δυνατότητα άσκησης πίεσης, στην περίπτωσή μας από το αναπηρικό κίνημα. Γι' αυτό ζητείται η παρέμβαση της Βουλής των Ελλήνων τώρα που αναθεωρείται το Γ΄ ΚΠΣ να ενταχθεί το κριτήριο της προσβασιμότητας οριζόντια, ως κριτήριο επιλεξιμότητας σε όλα τα τομεακά και περιφερειακά προγράμματα.

2.1.Πολιτικά δικαιώματα

Τα εμπόδια και η έλλειψη προσβασιμότητας στο περιβάλλον και την πληροφόρηση περιορίζουν τα άτομα με αναπηρία όσο αφορά στην άσκηση των πολιτικών τους δικαιωμάτων και θέτουν ουσιαστικά πρόβλημα δημοκρατίας. Στο ζήτημα της ενεργούς πολιτικής συμμετοχής των ατόμων με αναπηρία δεν έχει αποδοθεί η δέουσα προσοχή και ως ζήτημα απουσιάζει από όλα τα πολιτικά κείμενα που παρουσιάζουν πρωτοβουλίες για τα άτομα με αναπηρία.

Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ένταξη των ατόμων με αναπηρία πρέπει να δεσμεύει την Πολιτεία για την πλήρη και ισότιμη συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία στη Δημοκρατία, μέσω:

- **Διαβούλευσης με τις οργανώσεις των ατόμων με αναπηρία** προκειμένου τα ζητήματα των ατόμων με αναπηρία να συμπεριλαμβάνονται στις προεκλογικές εκστρατείες,
- **Παροχής προσβάσιμης πληροφόρησης όσο αφορά στην εκλογική διαδικασία** και συγκεκριμένα προσβάσιμη πληροφόρηση όσο αφορά στην παρουσίαση των

υποψηφίων, των εκλογικών καταλόγων και του τρόπου άσκησης του εκλογικού δικαιώματος,

- **Διεξαγωγής προσβάσιμης προεκλογικής εκστρατείας**, ανοιχτή σε όλους, δηλαδή διασφάλιση ότι τα μηνύματα των πολιτικών εκστρατειών διατίθενται σε εναλλακτικές μορφές π.χ. ηχογραφημένα, σε προσβάσιμη μορφή στο διαδίκτυο, διερμηνεία στη νοηματική γλώσσα κλπ.,
- **Ενθάρρυνσης συμμετοχής ατόμων με αναπηρία στην εκλογική διαδικασία ως υποψήφιοι** προκειμένου στις εκλογές να αντιπροσωπεύονται όλες οι κοινωνικές ομάδες,
- **Διασφάλισης προσβάσιμης ψηφοφορίας** και συγκεκριμένα προσβάσιμων εκλογικών κέντρων και τήρησης των αρχών που διέπουν τη μυστική ψηφοφορία για όλους τους ψηφοφόρους, συμπεριλαμβανομένων και των ατόμων με προβλήματα όρασης.

2.2.Εκπαίδευση και Κοινωνία της Γνώσης

Η εκπαίδευση αποτελεί παράγοντα – κλειδί τόσο για την προσωπική ανάπτυξη όσο και για την εργασιακή και κοινωνική ένταξη των ατόμων με αναπηρία. Το Σχέδιο Δράσης για την Αναπηρία 2004 – 2010 πρέπει να έχει ως πρώτη προτεραιότητα την εκπαίδευση για όλους, ένα σύγχρονο και ποιοτικό εκπαιδευτικό σύστημα, που είναι ο ταχύτερος δρόμος για την κοινωνία της γνώσης αλλά και για την καταπολέμηση κάθε μορφής διάκριση.

Με το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Αναπηρία η Πολιτεία πρέπει να δεσμεύεται, για την αντιμετώπιση των χρόνιων διαρθρωτικών αδυναμιών της εκπαίδευσης των ατόμων με αναπηρία σε όλες τις βαθμίδες του εκπαιδευτικού συστήματος, και για μια ουσιαστική μεταρρύθμιση που θα οδηγήσει στην άρση των διακρίσεων και στην καταπολέμηση του αποκλεισμού που βιώνουν καθημερινά τα άτομα με αναπηρία στην εκπαίδευση.

Με το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Αναπηρία 2004 – 2010 η Πολιτεία πρέπει να δεσμεύεται:

- Στην **υποχρεωτικότητα της εκπαίδευσης των παιδιών με αναπηρία** και συνεπώς τη διασφάλιση του συνταγματικού δικαιώματος των παιδιών με αναπηρία για ισότιμη ένταξη στο εκπαιδευτικό σύστημα της Χώρας καθώς επίσης και στη συνολικότερη **εξέταση της εκπαιδευτικής νομοθεσίας**, με στόχο την απόλυτη διατάξεων που παράγουν διακρίσεις, και τη θέσπιση νέων που θα οδηγήσουν στην ένταξη της εκπαίδευσης των ατόμων με αναπηρία στο γενικό εκπαιδευτικό σύστημα.
- Στην **ένταξη της διάστασης της εκπαίδευσης των ατόμων με αναπηρία** στην προγραμματική λειτουργία του εκπαιδευτικού συστήματος όλων των βαθμίδων καθώς επίσης και των συμβουλευτικών, ερευνητικών και άλλων φορέων ή θεσμών του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων.

- Στη **νομοθετική θέσπιση της ψηφιακής προσβασιμότητας** των δικτυακών τόπων του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, των εργαστηρίων πληροφορικής και όλων των νέων τεχνολογιών που χρησιμοποιούνται στο εκπαιδευτικό σύστημα.
- Τη **διασφάλιση της κτιριακής προσβασιμότητας** των νέων σχολικών εγκαταστάσεων και στην επιβολή κυρώσεων σε αντίθετη περίπτωση καθώς και στην αποκατάσταση της προσβασιμότητας στις υπάρχουσες σχολικές μονάδες.
- Στην **παροχή τεχνολογικών και τεχνικών βοηθημάτων** στους μαθητές και φοιτητές με αναπηρία.
- Στην **εκπόνηση αναλυτικών προγραμμάτων εκπαίδευσης** για κάθε κατηγορία αναπηρίας και στη **συγγραφή και έκδοση βιβλίων και άλλου εκπαιδευτικού υλικού για κάθε κατηγορία αναπηρίας**.
- Στην εκπόνηση ειδικού **προγράμματος υποστήριξης φοιτητών με αναπηρία**.
- Στη στελέχωση του Τμήματος Ειδικής Αγωγής του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, της Διεύθυνσης Ειδικής Αγωγής και του θεσμού των Σχολικών Συμβούλων με εκπαιδευτικούς και ειδικούς επιστήμονες με εξειδικευμένη θεωρητική και πρακτική γνώση στην ειδική αγωγή και στην εκπαίδευση των ατόμων με αναπηρία κατά κατηγορία αναπηρίας.
- Στη δημιουργία υποδομής σε επιστήμονες εξειδικευμένους σε κάθε κατηγορία αναπηρίας, που θα μπορούν να στελεχώσουν Πανεπιστημιακά τμήματα, ή άλλα κέντρα εκπαίδευσης, μετεκπαίδευσης και εξειδίκευσης επιστημόνων σε κάθε κατηγορία αναπηρίας.

2.3. Απασχόληση

Η εξασφάλιση ίσων ευκαιριών στον τομέα της απασχόλησης για τα άτομα με αναπηρία που μπορούν να εργαστούν και η υιοθέτηση από την ελληνική Πολιτεία μιας πολιτικής ένταξης, αποτελούν βασικά στοιχεία του σύγχρονου τρόπου προσέγγισης της αναπηρίας και διασφάλισης των δικαιωμάτων των πολιτών με αναπηρία μέσα στη χώρα μας.

Η κατοχύρωση της εργασίας αποτελεί βασικό παράγοντα οικονομικής αυτονομίας των ατόμων με αναπηρία, ενίσχυσης της αυτοεκτίμησης και ενεργής συμμετοχής στον τόπο όπου ζουν. Για να επιτευχθεί αυτό όμως απαιτείται εξίσωση ευκαιριών, καταπολέμηση των διακρίσεων που βιώνουν καθημερινά τα άτομα με αναπηρία, νομοθεσία ίσης μεταχείρισης και ανάπτυξη θετικών μέτρων πολιτικής. Άλλωστε ο συνταγματικός νομοθέτης κατά την πρόσφατη αναθεώρηση του Συντάγματος της χώρας στην παρ. 6 του άρθρου 21 περιλαμβάνει συγκεκριμένα τη συνταγματική επιταγή της θέσπισης μέτρων και πολιτικών για την επαγγελματική ένταξη των ατόμων με αναπηρία.

Ως Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία θεωρούμε ότι η Πολιτεία πρέπει να διασφαλίζει την πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία στα γενικά μέτρα βελτίωσης της απασχολησιμότητας και της ένταξης στην αγορά εργασίας (αρχή του mainstreaming)

καθώς και την πρόσβαση σε εναλλακτικές μορφές απασχόλησης (μερική απασχόληση, υποστηριζόμενη απασχόληση) όταν η βαρύτητα της αναπηρίας το επιβάλλει.

Βασική μας επιδίωξη είναι η νέα δημιουργική σύνθεση που θα μεγιστοποιεί τα οφέλη που συνεπάγεται ο σχεδιασμός και η υλοποίηση συνδυασμένων πολιτικών, στο πλαίσιο μιας ολιστικής προσέγγισης του ζητήματος της απασχόλησης των ατόμων με αναπηρία. Η βελτίωση των συνθηκών πρόσβασης στην απασχόληση βρίσκεται σε άμεση συνάρτηση με τη βελτίωση των συνθηκών πρόσβασης και σε άλλους τομείς. Πραγματική ένταξη μπορεί να επιτευχθεί μόνο αν υιοθετηθεί μια ολοκληρωμένη και ενιαία προσέγγιση σε τομείς όπως η εκπαίδευση, οι μεταφορές, το δομημένο περιβάλλον, η Κοινωνία της Πληροφορίας, κλπ..

Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Αναπηρία 2004 – 2010 πρέπει να δεσμεύει την Πολιτεία:

- Σε ένα «**συμβόλαιο ένταξης**» στην αγορά εργασίας με στοχευμένες πολιτικές για τη μείωση της ανεργίας στα άτομα με αναπηρία γενικά (εκσυγχρονισμένο θεσμικό πλαίσιο) και ειδικότερα για τη μείωση της ανεργίας ορισμένων κατηγοριών ατόμων με αναπηρία που αντιμετωπίζουν διττή ή και πολλαπλή διάκριση όπως οι γυναίκες με αναπηρία, οι μητέρες με παιδιά με αναπηρία και οι νέοι με αναπηρία (επέκταση του δικτύου των ΚΔΑΠ –ΜΕΑ, Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας, προτεραιότητα σε θέσεις μερικής απασχόλησης, κλπ.).
- Στην λήψη ενεργών μέτρων πολιτικής με σκοπό την **προστασία από την απόλυση**. Είναι γενικά παραδεκτό, ότι τα άτομα με αναπηρία αντιμετωπίζουν το ρίσκο της απόλυσης, είτε εξαιτίας της αναπηρίας είτε ως πιθανότητα να θεωρηθούν πρώτοι ως πλεονάζον προσωπικό, όταν ο εργοδότης αποφασίσει να μειώσει τον αριθμό των υπαλλήλων του.

Αναφορά πρέπει να γίνει και στις περιπτώσεις ατόμων που αποκτούν αναπηρία στη διάρκεια της εργασιακής τους ζωής. Στην Ελλάδα στην πλειονότητα αυτών των περιπτώσεων, τα άτομα απομακρύνονται από την εργασία και εντάσσονται ως συνταξιούχοι αναπηρίας στο ασφαλιστικό σύστημα με τα συνεπακόλουθα αρνητικά αποτελέσματα για το ίδιο το άτομο (μείωση του εισοδήματος, αρνητική ψυχολογική διάθεση) αλλά και για το ασφαλιστικό σύστημα. Μέσω του Εθνικού Σχεδίου Δράσης πρέπει να υπάρχει δέσμευση εκπόνησης και εφαρμογής προγραμμάτων που να έχουν στόχο την παραμονή του ατόμου στην εργασία, την κατάρτισή του και την επανένταξή του σε θέση εργασίας ανάλογα με την αναπηρία του.

- Στην **εξατομικευμένη υποστήριξη**, μέσω των Κέντρων Προώθησης Απασχόλησης, των ανέργων ατόμων με αναπηρία. Για την καλύτερη αποτελεσματικότητα της παρεχόμενης υποστήριξης απαραίτητη προϋπόθεση είναι η εκπαίδευση των στελεχών των ΚΠΑ σε θέματα αναπηρίας.
- Στην **προστασία της κατάκτησης του Ν.2643** με την απλοποίηση των διαδικασιών εφαρμογής του, την τήρηση των προθεσμιών, τη διαφύλαξη της αντικειμενικότητάς του, την επιβολή κυρώσεων στις επιχειρήσεις που δε

γνωστοποιούν τις κενές θέσεις και με την υποστήριξη του από ειδική υπηρεσία του Ο.Α.Ε.Δ. σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο.

➤ Στον **εκσυγχρονισμό του θεσμικού πλαισίου** στις περιπτώσεις:

α) των ειδικών μορφών απασχόλησης όπως η **υποστηριζόμενη απασχόληση** για εκείνα τα άτομα με αναπηρία που δεν έχουν τη δυνατότητα (λόγω της κατηγορίας της αναπηρίας όπως π.χ. αυτισμό, νοητική υστέρηση κλπ.) να ενταχθούν στην ανοιχτή αγορά εργασίας. Οι πολιτικές για την απασχόληση οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη την ανομοιογένεια που παρουσιάζουν τα άτομα με αναπηρία ως ομάδα πληθυσμού γι' αυτό και μια σύγχρονη πολιτική για την απασχόληση έχει ως βασική της αρχή τη θέσπιση των εναλλακτικών μορφών απασχόλησης.

β) της **ενσωμάτωσης της Οδηγίας 78/2000 ΕΚ** «για τη διαμόρφωση γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία» στην εθνική μας νομοθεσία καθώς και της **εφαρμογής αυτής της Οδηγίας**, ως πρωτοβουλία μείζονος σημασίας στο πεδίο της ένταξης των ατόμων με αναπηρία. Η Οδηγία αποτελεί βασικό στοιχείο του τρόπου προσέγγισης της ίσης μεταχείρισης και ειδικότερα της βελτίωσης των ευκαιριών απασχόλησης για τα άτομα με αναπηρία.

γ) Όμως για να αποδώσει η νομοθεσία της ίσης μεταχείρισης στην εργασία είναι απαραίτητη η **επέκταση της Οδηγίας και σε άλλους τομείς**, προκειμένου να αρθούν οι διακρίσεις που βιώνουν τα άτομα με αναπηρία στην εκπαίδευση, την Κοινωνία της Πληροφορίας, τα μέσα μεταφοράς, το δομημένο περιβάλλον κλπ..

2.4.Υγεία και Κοινωνικές Υπηρεσίες

Αναμφίβολα η ανάπτυξη δικτύου υποστηρικτικών υπηρεσιών μπορεί να συμβάλει στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής του ατόμου με αναπηρία, στην υποστήριξη της οικογένειας, στη διασφάλιση της παραμονής του ατόμου με αναπηρία στο οικείο του περιβάλλον. Όμως με το Εθνικό σχέδιο Δράσης για την Αναπηρία 2004 – 2010 πρέπει η Πολιτεία να δεσμεύεται για την **ανάπτυξη ενός ποιοτικού συστήματος κοινωνικής υποστήριξης** που να διαφέρει ουσιαστικά από την παραδοσιακή φιλοσοφία της θεραπευτικής προσέγγισης και να αποσκοπεί στην απόδοση στα άτομα με αναπηρία του ελέγχου του σώματος και του τρόπου ζωής και να εγγυάται στα άτομα με αναπηρία τα δικαιώματά για μια αξιοπρεπή ζωή.

Για να γίνει πραγματικότητα ο βασικός στόχος του σχεδίου που είναι η οικοδόμηση ενός νέου κοινωνικού κράτους, πρέπει να τηρηθούν κάποιες αναγκαίες προϋποθέσεις όσο αφορά στα άτομα με αναπηρία:

Ολιστική προσέγγιση: Η αποτελεσματικότητα ενός συστήματος κοινωνικής υποστήριξης εξαρτάται από τη συνέργια με άλλες πολιτικές καθώς και από τη βελτίωση των συνθηκών πρόσβασης σε όλες τις μορφές της ζωής.

Ενιαίος Σχεδιασμός: Είναι αδήριτη ανάγκη να υπάρξει ενιαίος σχεδιασμός του συστήματος κοινωνικής υποστήριξης σε όλα τα επίπεδα διοίκησης της χώρας (Κεντρικό, Περιφερειακό, Νομαρχιακό, Δημοτικό).

Συμμετοχική βάση: Εποικοδομητικός διάλογος με τους άμεσα ενδιαφερομένους δηλ. τα άτομα με αναπηρία, μέσω των αντιπροσωπευτικών τους οργανώσεων, για το πως ορίζουν την ποιότητα ζωής τους.

Τα άτομα με αναπηρία ως ανομοιογενής ομάδα πληθυσμού: Είναι επιτακτική η ανάγκη για όλα τα άτομα με αναπηρία να αντιμετωπισθούν ως μοναδικές προσωπικότητες σε όλες τις υπηρεσίες που σχεδιάζονται με σκοπό την ένταξη τους στην κοινωνική ζωή, την αυτονομία τους ή την αξιοπρεπή προστατευμένη διαβίωσή τους.

Αρχή του Mainstreaming: Σε όλες τις κοινωνικές υπηρεσίες που αφορούν στο γενικό πληθυσμό πρέπει να διαχέεται η διάσταση της αναπηρίας. Οι ειδικές υπηρεσίες πρέπει να λειτουργούν συμπληρωματικά προς την ένταξη των ατόμων με αναπηρία.

Με το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Αναπηρία 2004 -2010 πρέπει η Πολιτεία να δεσμεύεται για:

- Την **ανάπτυξη ενός συστήματος κοινωνικής υποστήριξης για ένταξη και αυτονομία** των ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους, που να επιτρέπει στα άτομα με αναπηρία να αξιοποιούν τις ικανότητές του και ταυτόχρονα να σταθμίζουν τους λειτουργικούς περιορισμούς τους, εξασφαλίζοντας πραγματική ισότητα ευκαιριών. Ένα τέτοιο σύστημα μπορεί να περιλαμβάνει πρωτοβουλίες όπως το Βοήθεια στο Σπίτι, το οποίο ήδη έχει επεκταθεί και στα άτομα με αναπηρία, καθώς επίσης: α) στέγες αυτόνομης, ημιαυτόνομης και προστατευμένης διαβίωσης, β) ξενώνες βραχείας φιλοξενίας, γ) θεσμό του προσωπικού βοηθού, δ) νοσηλεία κατ' οίκον.

Η μεγάλη πρόκληση όμως που πρέπει να αντιμετωπίσει ένα τέτοιο σύστημα υπηρεσιών είναι η συμπεριφορά του προσωπικού και ο τρόπος οργάνωσης και παροχής των υπηρεσιών να μη χαρακτηρίζονται από στοιχεία ιδρυματικής προσέγγισης. Συχνά, αν και οι υπηρεσίες παρέχονται στο χώρο κατοικίας του ατόμου, το άτομο βιώνει τον εξευτελισμό και είναι ανίσχυρο να αντιδράσει. Η έλλειψη ευελιξίας και πρόβλεψης στην παροχή των υπηρεσιών στερεί από το άτομο τη δυνατότητα να αποφασίσει πότε θα κοιμηθεί, πότε θα φάει ή πότε θα κάνει μπάνιο, συμβάλλοντας στον περιορισμό της ελεύθερης επιλογής του. Όταν το σύστημα κοινωνικής υποστήριξης για την ένταξη και την αυτονομία των ατόμων με αναπηρία χαρακτηρίζεται από την έλλειψη της κατεύθυνσης της ατομικής προσέγγισης τότε έρχεται σε σύγκρουση με το στόχο της ισότητας.

- Την **κατάρτιση εθνικού σχεδίου αποϊδρυματοποίησης**, το οποίο να στηρίζεται: α) στην αναδιοργάνωση, τον επαναπροσδιορισμό, τον περιορισμό και την τελική εξαφάνιση των δομών κλειστής περίθαλψης που υπάρχουν, β) στην ανάπτυξη υποστηρικτικού πλαισίου που θα διασφαλίζει την παραμονή των ατόμων με βαριές αναπηρίες και πολλαπλές ανάγκες εξάρτησης στην κοινότητα και γ) την ανάπτυξη δομών προστατευμένης διαβίωσης για άτομα που αδυνατούν να ζήσουν αυτόνομα.

- Τη δημιουργία **θεσμικού πλαισίου προώθησης προγραμμάτων πρόωμης διάγνωσης – έγκαιρης παρέμβασης** ως βασικό άξονα αποτελεσματικότερης και ουσιαστικότερης αποκατάστασης και ένταξης του ατόμου σε όλα τα επίπεδα.
- Την **αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών υγείας στο πλαίσιο της αποκατάστασης** και την κάλυψη κάθε σχετικού ελλείμματος σε σύγκριση με το μέσο όρο των κρατών – μελών της Ε.Ε., με σκοπό την παροχή ποιοτικής αποκατάστασης.
- Την **αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών υγείας προς τα άτομα με χρόνιες παθήσεις** (όπως διαβήτης, μεσογειακή αναιμία, νεφροπάθεια, αιμορροφιλία) με την ίδρυση νέων εξειδικευμένων μονάδων και τον εκσυγχρονισμό των ήδη υπαρχόντων (διαβητολογικά κέντρα, μονάδες μεσογειακής αναιμίας, μονάδες αιμοκάθαρσης, μεταμοσχευτικά κέντρα, κέντρα για την αιμορροφιλία).

Σήμερα ο τομέας αυτός χαρακτηρίζεται από την έλλειψη εξειδικευμένου δικτύου συντονισμού των μονάδων ή των ιατρείων παρακολούθησης των παθήσεων αυτών σε όλη τη χώρα, από την έλλειψη τήρησης ιατρικού φακέλου και συστήματος ελέγχου καθώς και από την έλλειψη πρόληψης των επιπλοκών και των δευτεροβάθμιων αναπηριών που προκύπτουν από την κύρια πάθηση. Σε γενικές γραμμές έχουμε ένα κατακερματισμένο, νοσοκομειοκεντρικό, μη ενιαίο σύστημα με πεπαλαιωμένες και ασύνδετες δομές με κύριο χαρακτηριστικό του την αποσπασματική προσέγγιση του ατόμου με χρόνια πάθηση που κάνει συχνή χρήση των υπηρεσιών υγείας.

- Την **προώθηση της πρόληψης** γενετικών και κληρονομικών παθήσεων, τροχαίων και εργατικών ατυχημάτων, κατάχρησης φαρμάκων και χρήσης εξαρτισιογόνων ουσιών που οδηγούν σε αναπηρίες.
- Την **προώθηση της εθελοντικής αιμοδοσίας, της δωρεάς οργάνων και ιστών σώματος**.

2.5.Προσβασιμότητα

Πρόσβαση στο δομημένο περιβάλλον

Το πρόβλημα της πρόσβασης στο δομημένο περιβάλλον αποτελεί μία από τις βασικές πολιτικές προτεραιότητες και έχει περιληφθεί ως στόχος τόσο στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Ενσωμάτωση (ΕΣΔΕν) 2001 – 2003 όσο και στο ΕΣΔΕν 2003 – 2005. Τα τελευταία χρόνια έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος και τα μέτρα που λαμβάνονται δεν εστιάζονται μόνο στην κατηγορία των ατόμων με κινητική αναπηρία αλλά και σε άλλες κατηγορίες όπως είναι τα άτομα με προβλήματα όρασης και ακοής.

Το άρθρο 28 του Ν.2831/2000, που αφορά στην τροποποίηση του ΓΟΚ, αναφέρεται σε ειδικές ρυθμίσεις για την εξυπηρέτηση των ατόμων με αναπηρία και επιβάλλει την οριζόντια και κάθετη πρόσβαση σε όλους τους χώρους των νέων κτιρίων (η οικοδομική άδεια των οποίων έχει εκδοθεί μετά τη δημοσίευση του Νόμου) που

στεγάζονται υπηρεσίες του δημοσίου, Ν.Π.Δ.Δ., Ν.Π.Ι.Δ. του ευρύτερου δημόσιου τομέα κοινωφελείς οργανισμοί, οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης .

Όμως η απουσία ελέγχου εφαρμογής του νόμου δε διασφαλίζει την ορθή εφαρμογή των προδιαγραφών, την αποφυγή παραβλέψεων και εσφαλμένων λύσεων καθώς και την εφαρμογή του νόμου σε υπηρεσίες που βρίσκονται σε όλη την ελληνική επικράτεια, σε αστικές, αγροτικές και νησιωτικές περιοχές. Επίσης, ο νόμος αυτός διασφαλίζει την προσβασιμότητα των υπηρεσιών που στεγάζονται σε νέα κτίρια, γνωρίζουμε όμως ότι η πλειονότητα των δημοσίων υπηρεσιών στεγάζονται σε κτίρια παλαιότερης κατασκευής.

Με το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ένταξη των ατόμων με αναπηρία η Πολιτεία πρέπει να δεσμεύεται στην:

- **Θέσπιση αυστηρού ελέγχου εφαρμογής του Ν.2831/2000** σε όλη την ελληνική Επικράτεια
- **Επέκταση του Ν.3057/2002 πέραν των Ολυμπιακών πόλεων** (Ο Νόμος αυτός αφορά στην ολοκλήρωση των εργασιών διαμόρφωσης κτιρίων που στεγάζονται υπηρεσίες του δημοσίου, Ν.Π.Δ.Δ. και Ν.Π.Ι.Δ. του ευρύτερου δημόσιου τομέα, χώροι συνάθροισης του κοινού, τράπεζες και ανταλλακτήρια τραπεζών και βρίσκονται εντός ορίων Ολυμπιακών πόλεων μέχρι 31 Δεκεμβρίου και επιβάλλει πρόστιμο για κάθε μήνα καθυστέρησης).
- Επιλέγουμε να αναφερθούμε στη συμπεριφορά, που όλοι βιώνουν, των πολιτών σε σχέση με τις ράμπες και τις ειδικές θέσεις στάθμευσης, όταν δηλ. καταλαμβάνουν τις θέσεις στάθμευσης που είναι για τα άτομα με αναπηρία ή σταθμεύουν το όχημά τους μπροστά από τις ράμπες και αποκλείουν τη διέλευση. **Προτείνουμε η Πολιτεία να θεσπίσει τη σύνδεση με τις ποινές του point system των οδηγών, να αφαιρούνται οι πινακίδες από τα οχήματα για αυτούς τους πολίτες που συμπεριφέρονται με αυτόν τον τρόπο. Επίσης να αφαιρούνται οι άδειες των καταστημάτων που καταλαμβάνουν με εμπορεύματα και τραπεζοκαθίσματα και εμποδίζουν τη διέλευση.**

Πρόσβαση στην πληροφόρηση

Η πληροφόρηση που παρέχεται σήμερα από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης στη χώρα μας δεν έχει σχεδιαστεί με τρόπο τέτοιο που να μπορεί να χρησιμοποιηθεί από όλους. Τα άτομα κυρίως με προβλήματα όρασης και προβλήματα ακοής αποκλείονται από την πληροφόρηση και ο αποκλεισμός αυτός οδηγεί σε μειωμένη και φτωχή ενημέρωση πάνω σε κοινωνικά θέματα.

Στην περίπτωση των κωφών ατόμων το ραδιόφωνο είναι απαγορευτικό κανάλι πληροφόρησης, τα προγράμματα και οι δημόσιες συζητήσεις στην τηλεόραση δεν συνοδεύονται από διερμηνεία στη νοηματική γλώσσα ή υποτιτλισμό καθώς επίσης το γεγονός ότι διαβάζουν σε μικρότερο ποσοστό εφημερίδες σε σχέση με τον υπόλοιπο πληθυσμό λόγω μειωμένης κατανόησης της γραπτής γλώσσας, τους καθιστά ως μία κατηγορία ατόμων που είναι δύσκολο να ασκήσουν τα πολιτικά και κοινωνικά τους δικαιώματα.

Στην περίπτωση των τυφλών ατόμων οι εφημερίδες πρέπει να διατίθενται σε εναλλακτικές μορφές όπως ηχογραφημένες ή σε προσβάσιμη μορφή σε ιστοσελίδα στο διαδίκτυο. Επίσης, σε δημόσιες συζητήσεις και προγράμματα στην τηλεόραση η μετάφραση του λόγου ενός ξένου ομιλητή για παράδειγμα εμφανίζεται σε υπότιτλους, αποκλείοντας το τυφλό άτομο να παρακολουθήσει το λόγο ή τη δήλωση του ομιλητή.

Στη χώρα μας ο τομέας αυτός χαρακτηρίζεται από έλλειψη νομοθεσίας καθώς επίσης και από την έλλειψη κατευθυντήριων αρχών που θα διασφαλίσουν την ισότιμη πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία στην πληροφόρηση. Για παράδειγμα στις Η.Π.Α. έχει υιοθετηθεί το σύστημα του υποτιτλισμού και σε όλα τα προγράμματα ειδήσεων, τα δημοφιλή σήριαλ, τα αθλητικά προγράμματα και τα δελτία καιρού στην τηλεόραση υπάρχει η δυνατότητα εμφάνισης υπότιτλων.

Με το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την κοινωνική και οικονομική ένταξη των ατόμων με αναπηρία 2004 – 2010 η Πολιτεία πρέπει να δεσμεύεται:

- Στην προώθηση **νομοθετικών μέτρων προκειμένου τα Μ.Μ.Ε. να είναι προσβάσιμα σε όλους**, αναπτύσσοντας υποστηρικτικές και εναλλακτικές μορφές και φτιάχνοντας προσβάσιμες τις ιστοσελίδες τους.

Πρόσβαση στην υποστηρικτική τεχνολογία και στα τεχνικά βοηθήματα

Το δικαίωμα πρόσβασης στα τεχνικά βοηθήματα είναι ένα βασικό δικαίωμα, δεδομένου του σημαντικού ρόλου που διαδραματίζουν στην αυτονομία και τη συμμετοχή του ατόμου με αναπηρία. Η τήρηση της αρχής του καθολικού σχεδιασμού στο περιβάλλον, τα αγαθά και τις υπηρεσίες μπορεί να μειώσει την ανάγκη για τεχνικά βοηθήματα, ποτέ όμως δε θα την εξαλείψει.

Στη χώρα μας το σύστημα χορήγησης τεχνικών βοηθημάτων χαρακτηρίζεται από την εστίαση του στη διαχειριστική διαδικασία και όχι στην ανάγκη έμφασης στις ατομικές ανάγκες. Το δικαίωμα πρόσβασης στα τεχνικά βοηθήματα περιορίζεται από την ύπαρξη διάφορων κανονισμών, που βάζουν όρια στις παροχές και σχετίζονται με παράγοντες όπως το ποσοστό αναπηρίας, η κατηγορία αναπηρίας κλπ..

Με το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Αναπηρία η Πολιτεία πρέπει, στον τομέα αυτό,

- να αντιμετωπίσει την πρόκληση της **βελτίωσης της ποιότητας της διαδικασίας χορήγησης των τεχνικών βοηθημάτων**, όπου θα λαμβάνεται σοβαρά υπόψη η άποψη του ίδιου του χρήστη.

2.6.Μεταφορές

Η πρόσβαση στα Μέσα Μαζικής Μεταφοράς είναι ένας βασικός κρίκος στην αλυσίδα πρόσβασης προκειμένου να διασφαλιστεί η συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία σε τομείς όπως η εκπαίδευση, η απασχόληση, ο πολιτισμός, ο τουρισμός κλπ.. Τα τελευταία χρόνια, ενόψει μάλιστα των Ολυμπιακών και Παραολυμπιακών Αγώνων στη χώρα μας, έχει υπάρξει σημαντική πρόοδος όσο αφορά στην προσβασιμότητα των αεροδρομίων, των λιμένων και των αστικών συγκοινωνιών.

Το μεγάλο πρόβλημα όσο αφορά στις μεταφορές εντοπίζεται στη μη διασφάλιση της προσβασιμότητας τους σε όλη την επικράτεια της χώρας, στην παλαιότητα των αστικών συγκοινωνιών καθώς και στη μη τήρηση διευκολύνσεων για τα άτομα με αισθητηριακές αναπηρίες όπως ηχητική αναγγελία στάσεων κλπ.

Με το Εθνικό Σχέδιο Δράσης η Πολιτεία πρέπει να δεσμεύεται:

- Στη **θέσπιση ελέγχου εφαρμογής των προδιαγραφών προσβασιμότητας των μεταφορών**
- Στην **ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του προσωπικού που εργάζεται σε υπηρεσίες μεταφοράς** για τις ανάγκες και τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία.

2.7.Κοινωνία της Πληροφορίας

Η Κοινωνία της Πληροφορίας έχει τη δυνατότητα να βελτιώσει την ποιότητα ζωής όλων των πολιτών, να αυξήσει την αποδοτικότητα και να ενδυναμώσει τη συνοχή της κοινωνικής και οικονομικής οργάνωσης.

Ταυτόχρονα όμως μπορεί να οδηγήσει στη δημιουργία μιας κοινωνίας δύο ταχυτήτων, στην οποία μόνο τμήμα του πληθυσμού θα έχει πρόσβαση στη νέα τεχνολογία, θα αισθάνεται άνετα όταν τη χρησιμοποιεί και θα απολαμβάνει πλήρως τα οφέλη της. Επίσης, υπάρχει ο κίνδυνος οι πολίτες να απαρνηθούν την πληροφοριακή κουλτούρα και τις νέες τεχνολογικές εξελίξεις.

Απαραίτητα συστατικά για τη δημιουργία μιας Κοινωνίας της Πληροφορίας αποδεκτής από όλους τους πολίτες είναι η προσβασιμότητα και η ευχρηστία από όσο το δυνατό μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού. Απαιτείται η ανάπτυξη υψηλής ποιότητας διεπαφών, προσβάσιμες και εύχρηστες για ένα ποικιλόμορφο πληθυσμό χρηστών, μεταξύ των οποίων και τα άτομα με αναπηρία, με διάφορες ικανότητες, δεξιότητες, απαιτήσεις και προτιμήσεις σε διάφορα περιβάλλοντα χρήσης και μέσω διαφόρων τεχνολογιών πρόσβασης. Άλλωστε είναι δικαίωμα όλων των πολιτών να έχουν ίδια δυνατότητα πρόσβασης σε ένα σύνολο ευρέως διαθέσιμων πληροφοριών και αποτελεσματικής διαλογικής επικοινωνίας με ένα σύνολο ευρέως διαθέσιμων πληροφοριών.

Τόσο η υποστηρικτική τεχνολογία, που αφορά στην προσαρμογή υπαρχόντων προϊόντων στις ικανότητες και απαιτήσεις του εκάστοτε χρήστη, όσο και η ειδική σχεδίαση, που αφορά στην ανάπτυξη προϊόντων ειδικά σχεδιασμένων για τις ικανότητες και τις απαιτήσεις του εκάστοτε χρήστη, έχουν τα μειονέκτημα της καθυστέρησης σε σύγκριση με το γρήγορο ρυθμό της τεχνολογικής εξέλιξης, της ασυμβατότητας με κοινά εμπορικά προϊόντα και του υψηλού κόστους ανάπτυξης.

Μόνο με την τήρηση της βασικής αρχής της σχεδίασης για όλους στην Κοινωνία της Πληροφορίας, δηλαδή της συνειδητής και συστηματικής προσπάθειας να χρησιμοποιηθούν εξ αρχής κατάλληλες μέθοδοι και εργαλεία, μπορεί να διασφαλιστεί ότι τα νέα προϊόντα και οι υπηρεσίες της τεχνολογίας της πληροφορικής και των τηλεπικοινωνιών που θα αναπτυχθούν θα είναι εύχρηστα και προσβάσιμα από όλους

τους πολίτες, αποφεύγοντας έτσι την ανάγκη για προσαρμογές μετά την ανάπτυξη του προϊόντος ή για εξειδικευμένη σχεδίαση.

Το ζήτημα της πρόσβασης στην Κοινωνία της Πληροφορίας είναι ένα ζήτημα όχι μόνο τεχνολογικό αλλά είναι ένα ζήτημα με οικονομικές και πολιτικές διαστάσεις. Η ανάπτυξη της τεχνολογίας αφορά μεγάλες εμπορικές εταιρίες για τις οποίες τα άτομα με αναπηρία δεν εκπροσωπούν μεγάλο ποσοστό πελατών. Χωρίς την πολιτική παρέμβαση τα άτομα με αναπηρία θα παραμείνουν αποκλεισμένα εξαιτίας της εστίασης των εταιριών στις εξειδικευμένες λύσεις, οι οποίες στοιχίζουν περισσότερο και ταυτόχρονα είναι φτωχότερης ποιότητας από τις κοινές εφαρμογές.

Με το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Αναπηρία η Πολιτεία πρέπει να δεσμεύεται όπως άλλωστε έχει κάνει και με το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Ενσωμάτωση (ΕΣΔΕν),

- στη **θέσπιση νομοθεσίας** σ' αυτόν τον τομέα, την **υιοθέτηση κατευθυντήριων γραμμών** για την ανάπτυξη και χρήση της τεχνολογίας, την **προώθηση τεχνικών προτύπων στο σχεδιασμό εξοπλισμού και λογισμικού** καθώς και στην προώθηση στρατηγικής δημόσιας προμήθειας που να περιλαμβάνει ή να κάνει χρήση της προσβάσιμης τεχνολογίας.

2.8. Πολιτισμός, Ψυχαγωγία, Αθλητισμός

Η πρόσβαση στον πολιτισμό, τη ψυχαγωγία και τον αθλητισμό είναι επίσης ένα σημαντικό κομμάτι της πολιτικής για τα άτομα με αναπηρία. Σ' αυτόν τον τομέα, τα άτομα με αναπηρία αντιμετωπίζουν φυσικούς και κοινωνικούς φραγμούς καθώς και φραγμούς πληροφόρησης κατά την πολιτιστική και καλλιτεχνική τους έκφραση και, κατά συνέπεια, η πρόσβασή τους στην πολιτιστική κληρονομιά και καλλιτεχνική δημιουργία είναι περιορισμένη σε σχέση με τον υπόλοιπο πληθυσμό.

Ο Πρότυπος Κανόνας 10 του Ο.Η.Ε. αναφέρεται στην ευθύνη των κρατών να διασφαλίζουν «την ένταξη και δυνατότητα συμμετοχής των ατόμων με αναπηρία σε πολιτιστικές δραστηριότητες σε ίση βάση» και ειδικότερα στην ευθύνη τους να προωθούν «τη δυνατότητα πρόσβασης στους χώρους πολιτιστικών παραστάσεων και υπηρεσιών όπως θέατρα, μουσεία, κινηματογράφους και βιβλιοθήκες καθώς και τη διαθεσιμότητα των χώρων αυτών», και να εισαγάγουν «την ανάπτυξη και χρήση τεχνικών δυνατοτήτων ώστε να καταστήσουν την λογοτεχνία, τον κινηματογράφο και το θέατρο προσπελάσιμα» στα άτομα με αναπηρία.

Άλλωστε και το Ψήφισμα του Συμβουλίου της 6^{ης} Μαΐου 2003 σχετικά με τη δυνατότητα πρόσβασης στην πολιτιστική υποδομή και τις πολιτιστικές δραστηριότητες για τα άτομα με αναπηρία καλεί τα κράτη – μέλη, στο πλαίσιο των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων τους, να λάβουν περαιτέρω κατάλληλα εφικτά μέτρα για τη βελτίωση της πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία στον πολιτισμό.

Η ελληνική Πολιτεία καλείται να συνεχίσει τις προσπάθειες άρσης των υφιστάμενων φραγμών και να εξετάσει περαιτέρω ενδεδειγμένους τρόπους και μέσα για τη διευκόλυνση και βελτίωση της πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία στον πολιτισμό, μεταξύ άλλων μέσω:

- **Της αξιολόγησης και βελτίωσης της φυσικής πρόσβασης**, σεβόμενη πάντα την προστασία των μνημείων, καθώς και της εξασφάλισης της φυσικής πρόσβασης σε κτίρια που θα οικοδομηθούν στο μέλλον,
- **Της παροχής ενημέρωσης μέσω της σύγχρονης τεχνολογίας της πληροφορίας**,
- **Της ενίσχυσης της πρόσβασης στις πολιτιστικές δραστηριότητες** μέσω π.χ. χρήσης υποτίτλων, ευανάγνωστης γλώσσας και της νοηματικής, οδηγών και καταλόγων σε Braille, χρήση φωτισμού υψηλής αντίθεσης στις εκθέσεις κλπ.

Η ελληνική Πολιτεία επίσης καλείται να βελτιώσει την ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών σχετικά με αυτά τα θέματα σε ευρωπαϊκό επίπεδο, συνεργαζόμενη με ευρωπαϊκούς οργανισμούς και δίκτυα με εμπειρία στον τομέα αυτό.

Όσον αφορά στον αθλητισμό, η ελληνική Πολιτεία καλείται:

- **Να καταστήσει τις αθλητικές δραστηριότητες προσβάσιμες στα άτομα με αναπηρία, ως συμμετέχοντες και ως θεατές,**
- **Να υποστηρίξει τον αθλητισμό των ατόμων με αναπηρία,**
- **Να παράσχει αθλητική προετοιμασία στους αθλητές με αναπηρία ίδιας ποιότητας με εκείνη των άλλων συμμετεχόντων,**
- **Να αναγνωρίσει το συμβουλευτικό ρόλο των αναπηρικών οργανώσεων** όσο αφορά στην ανάπτυξη υπηρεσιών και προγραμμάτων αθλητισμού για άτομα με αναπηρία.

2.9.Στέγαση

Βασικός στόχος της στεγαστικής πολιτικής είναι ότι όλοι πρέπει να έχουν πρόσβαση στη στέγαση και σε ικανοποιητικές συνθήκες διαμονής. Όμως τα εμπόδια και η έλλειψη προσβασιμότητας δίνουν στα άτομα με αναπηρία λιγότερες ευκαιρίες όσο αφορά στην αγορά ή την ενοικίαση κατοικίας και περιορίζουν την ελευθερία επιλογής της περιοχής κατοικίας.

Μέχρι πρόσφατα ο σχεδιασμός των κατοικιών γινόταν με βάση τις ανάγκες των ατόμων χωρίς λειτουργικούς περιορισμούς και απουσίαζε η βασική αρχή του «σχεδιάζουμε για όλους». Όμως με το Ν.2831/2000, που αφορά στην τροποποίηση του ΓΟΚ, προβλέπονται προϋποθέσεις στην κατασκευή για την προσβασιμότητα κτιρίων με χρήση κατοικίας για τα άτομα με αναπηρία.

Παρόλα αυτά λόγω της έλλειψης ελέγχου εφαρμογής του νόμου δε διασφαλίζεται η ορθή εφαρμογή των προϋποθέσεων, η αποφυγή παραβλέψεων και εσφαλμένων λύσεων καθώς και η εφαρμογή του νόμου σε όλη την ελληνική επικράτεια, σε αστικές, αγροτικές και νησιωτικές περιοχές. Επίσης, ο νόμος αυτός διασφαλίζει την προσβασιμότητα σε νέες κατασκευές, το κόστος των οποίων είναι αρκετά υψηλό και συχνά απαγορευτικό για τα άτομα με αναπηρία.

Με το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την κοινωνική και οικονομική ένταξη των ατόμων με αναπηρία η Πολιτεία πρέπει να δεσμεύεται στην:

- **Θέσπιση αυστηρού ελέγχου εφαρμογής του Ν.2831/2000**
- **Προώθηση πολιτικών μέτρων αύξησης του αριθμού των προσβάσιμων κατοικιών παλαιότερης κατασκευής και περιοχών κατοικίας.**

2.10.Ειδικές δράσεις για τις πλέον ευάλωτες ομάδες ατόμων με αναπηρία

Γυναίκες με αναπηρία

Η κατάσταση των γυναικών με αναπηρία και των μητέρων παιδιών με αναπηρία πρέπει να ιδωθεί μέσα από μία νέα προοπτική. Ο κοινωνικός αποκλεισμός που βιώνουν δεν μπορεί να ερμηνευθεί μόνο βάσει της αναπηρίας τους αλλά και βάσει του φύλου τους. Η πολλαπλή διάκριση που υφίστανται οι γυναίκες με αναπηρία πρέπει να αντιμετωπιστεί με συνολική πολιτική και θετικά μέτρα, σχεδιασμένα κατόπιν διαβουλεύσεων με τις ίδιες τις γυναίκες με αναπηρία.

Νέοι με αναπηρία

Είναι γενικά παραδεκτό και επιστημονικά αποδεδειγμένο από μελέτες ότι οι νέοι και ειδικότερα οι νέοι με αναπηρία αντιμετωπίζουν δυσκολίες πρόσβασης στην εκπαίδευση, στην απασχόληση και σε άλλους τομείς. Για το λόγο αυτό πρέπει να γίνει προσπάθεια ώστε όλες οι πολιτικές που απευθύνονται στους νέους να συμπεριλάβουν ως ομάδα – στόχο και τους νέους με αναπηρία.

Άτομα με βαριές αναπηρίες και πολλαπλές ανάγκες εξάρτησης και οι οικογένειές τους

Στα άτομα με βαριές αναπηρίες και πολλαπλές ανάγκες εξάρτησης, περιλαμβάνονται **τα άτομα με αυτισμό, νοητική υστέρηση, πολλαπλές και σπάνιες αναπηρίες**. Τα άτομα αυτά στη χώρα μας είναι οι πιο ξεχασμένοι, οι πιο αποκλεισμένοι από τη ζωή πολίτες.

Τα άτομα αυτά δεν έχουν πρόσβαση στα μέσα μεταφοράς, γιατί ακόμα και όταν η αναπηρία τους δεν είναι σωματική, όπως συμβαίνει με τα άτομα που έχουν αυτισμό ή νοητική υστέρηση, η διανοητική αναπηρία τους δεν τα επιτρέπει να κυκλοφορούν χωρίς συνοδό και συνοδός για αυτά τα άτομα δεν αναγνωρίζεται από τη νομοθεσία της χώρας.

Τα άτομα αυτά, στη μεγάλη πλειοψηφία τους, δεν έχουν πρόσβαση στην εκπαίδευση, γιατί δεν υπάρχουν επαρκή ειδικά σχολεία για να τα δεχθούν, δεν υπάρχουν αρκετοί εκπαιδευτικοί, ειδικευμένοι στην αναπηρία τους, δεν υπάρχουν ειδικά αναλυτικά προγράμματα, βιβλία και κατάλληλο εκπαιδευτικό υλικό, και τα σχολεία γενικής εκπαίδευσης δεν τα δέχονται, παρά το γεγονός ότι ο Ν.2817 ορίζει πως οι μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες μπορεί να φοιτούν στη συνήθη σχολική τάξη, ή σε οργανωμένα και κατάλληλα στελεχωμένα τμήματα ένταξης, γιατί

δεν έχουν την υποδομή, την οργάνωση και τη στελέχωση με ειδικά εκπαιδευμένο εκπαιδευτικό προσωπικό.

Τα άτομα αυτά, στη μεγάλη πλειονότητά τους, δεν έχουν πρόσβαση στην υγεία, γιατί στα νοσοκομεία δεν υπάρχει ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό ειδικά εκπαιδευμένο στα προβλήματα υγείας της αναπηρίας τους, και στις πολλαπλές ιδιαιτερότητες της αντιμετώπισής τους.

Τα άτομα αυτά, στη μεγάλη πλειονότητά τους, δεν έχουν πρόσβαση στις υπηρεσίες της κοινωνικής φροντίδας, γιατί ο προϋπολογισμός του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας για την πρόνοια είναι ανεπαρκής, γιατί οι μονάδες ημερήσιας απασχόλησης και προστατευμένης διαβίωσης είναι ελάχιστες, και αυτές χωρίς επαρκή οικονομική στήριξη και χωρίς κατάλληλα και ειδικά εκπαιδευμένο προσωπικό.

Τα άτομα αυτά, στη μεγάλη πλειονότητά τους, δεν έχουν πρόσβαση στον πολιτισμό, όχι μόνο γιατί δεν μπορούν να πάνε σε ένα θέατρο, σε μια συναυλία, σε ένα μουσείο χωρίς συνοδό, πράγμα που γίνεται για πολλές οικογένειες οικονομικά ανέφικτο, αλλά και γιατί αντιμετωπίζουν προσβλητικές και απωθητικές συμπεριφορές από το κοινωνικό περιβάλλον.

Τα άτομα αυτά στο σύνολό τους δεν έχουν ουσιαστική πρόσβαση στην οικονομική επιδότηση του κράτους, αφού τα επιδόματα που τους παρέχει είναι τόσο χαμηλά που δεν καλύπτουν ούτε καν τις πιο βασικές ανάγκες διαβίωσης δέκα ημερών το μήνα.

Τα άτομα με βαριές αναπηρίες και πολλαπλές ανάγκες εξάρτησης, τα άτομα με αυτισμό, με νοητική υστέρηση, με πολλαπλές και σπάνιες αναπηρίες στη χώρα μας δεν έχουν πρόσβαση στη ζωή. Στη μεγάλη πλειονότητά τους ζουν αποκλεισμένα στα σπίτια τους, αποκλειστικά σε βάρος των γονιών τους που μόνοι, χωρίς ουσιαστική κρατική υποστήριξη, και χωρίς κοινωνική συμπαράσταση σηκώνουν το σταυρό της αναπηρίας των παιδιών τους και πορεύονται στο Γολγοθά τους έχοντας μέρα νύχτα στη ψυχή τους ένα βασανιστικό ε, επίμονο, εφιαλτικό και αναπάντητο ως τώρα ερώτημα: «*Τι θα γίνουν τα παιδιά μας όταν εμείς πεθάνουμε;*»

Οι γονείς των παιδιών με βαριές αναπηρίες και πολλαπλές ανάγκες εξάρτησης, οι γονείς των παιδιών με αυτισμό, νοητική υστέρηση, πολλαπλές και σπάνιες αναπηρίες ακολουθώντας τη μοίρα των παιδιών τους δεν έχουν και αυτοί πρόσβαση στη ζωή.

Αυτή η τραγωδία πρέπει να σταματήσει. Η Βουλή των Ελλήνων πρέπει να την σταματήσει και μπορεί να το κάνει αν έχει τη βούληση.

Άτομα με αναπηρία που διαβιούν σε ιδρύματα

Τα άτομα με αναπηρία που διαβιούν σε Κέντρα Κλειστής Περίθαλψης (ιδρύματα) αποτελούν την πλέον αποκλεισμένη κατηγορία ατόμων με αναπηρία, που στη συντριπτική τους πλειοψηφία είναι άτομα με βαριές αναπηρίες και πολλαπλές ανάγκες εξάρτησης, δηλαδή άτομα με νοητική υστέρηση, αυτισμό ή άλλες βαριές ψυχοσωματικές αναπηρίες, οι οποίες δεν επιτρέπουν στα ίδια τα άτομα να

εκπροσωπήσουν τον εαυτό τους. Η Πολιτεία και η κοινωνία πρέπει να αναγνωρίσει και να αποδεχτεί ότι τα άτομα αυτά αποτελούν κομμάτι της κοινωνίας και έχουν θεμελιώδη δικαιώματα που χρήζουν σεβασμού και προστασίας.

Μετανάστες με αναπηρία

Μία από τις ομάδες – στόχου για τις οποίες η πολιτεία οφείλει να αναπτύξει δράση είναι οι μετανάστες με αναπηρία, νόμιμοι και παράνομοι καθώς και οι Έλληνες ομογενείς και παλιννοστούντες με αναπηρία, οι οποίοι υφίστανται διττή ή και πολλαπλή διάκριση.

Άτομα με αναπηρία και εξαρτησιογόνες ουσίες

Η χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών από άτομα με αναπηρία αποτελεί ένα μεγάλο κοινωνικό ζήτημα, το οποίο η Πολιτεία οφείλει να συμπεριλάβει στους τομείς δράσης της.

3.ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΗΡΙΑ

Η εκτίμησή μας, ως εθνικό αναπηρικό κίνημα, όσο αφορά στην ποιότητα ζωής των ατόμων με αναπηρία είναι ότι στους περισσότερους τομείς υπάρχει ένα τεράστιο χάσμα μεταξύ πολιτικών στόχων και πραγματικότητας. Παρά τις σημαντικές βελτιώσεις σε ορισμένους τομείς, δεν έχει επιτευχθεί η διάχυση των σύγχρονων αξιών μέσα στην πρακτική. Η ισότιμη συμμετοχή και οι ίσες ευκαιρίες ως αξίες έχουν εισαχθεί μεν ως μείζων προτεραιότητα στο σχεδιασμό πρωτοβουλιών, απουσιάζει όμως το υποχρεωτικό πλαίσιο και η συνολική δομή που θα έχει ως στόχο να αλλάξει τη θέση των ατόμων με αναπηρία στην κοινωνία, αξιοποιώντας τις πολιτικές οδούς.

Για τη μείωση αυτού του χάσματος μεταξύ στόχων και πραγματικότητας επιβάλλεται η ανάπτυξη μιας στρατηγικής που θα διασφαλίζει την εφαρμογή των θεμάτων που περιλαμβάνονται στην πολιτική Ατζέντα καθώς και την εποπτεία της εφαρμογής. Η στρατηγική αυτή πρέπει να περιλαμβάνει μια σειρά από πολιτικούς μηχανισμούς που θα εστιάζονται στη μείωση του χάσματος και θα ενισχύουν την προσπάθεια άρσης των εμποδίων και καταπολέμησης των διακρίσεων που βιώνει ένα σημαντικό ποσοστό (10%) του πληθυσμού.

Η προτεινόμενη στρατηγική για την αποτελεσματική εφαρμογή του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Αναπηρία περιλαμβάνει:

3.1.Νομοθεσία καταπολέμησης των διακρίσεων

Η μέχρι σήμερα εμπειρία αποδεικνύει ότι η βάση της πολιτικής είναι η νομοθεσία, η οποία έρχεται όχι μόνο να επικυρώσει αλλά και να δημιουργήσει μια νέα τάξη πραγμάτων. Η θέσπιση ριζοσπαστικής νομοθεσίας καταπολέμησης των άμεσων και έμμεσων διακρίσεων έχει ως αντικείμενο την ισότητα και την ανάδειξη των ατομικών δικαιωμάτων. Στόχος μιας τέτοιας νομοθεσίας είναι η οικοδόμηση μιας κοινωνίας όπου η ισότητα αφορά όλους τους πολίτες, με και χωρίς αναπηρία. Η υποχρεωτικότητα αυτής της νομοθεσίας θα ενδυναμώσει άλλωστε και την αποτελεσματικότητα της υφιστάμενης νομοθεσίας, ειδικά στις περιπτώσεις όπου υπάρχει ασάφεια και ανακρίβεια.

Ως εθνικό αναπηρικό κίνημα θεωρούμε ότι είναι επιτακτική ανάγκη η ελληνική Πολιτεία, με τη συμμετοχή εκπροσώπων των ατόμων με αναπηρία, να αναλάβει το σχεδιασμό νομοθεσίας καταπολέμησης των διακρίσεων, στην οποία πρέπει να διατυπώνονται, μεταξύ άλλων, τα παρακάτω βασικά στοιχεία:

- α) να εφαρμόζεται στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα,
- β) να συνομολογεί για την αναγκαιότητα της χρήσης θετικών μέτρων δράσης σε ορισμένους τομείς,
- γ) να χορηγείται στα άτομα με αναπηρία και στους γονείς των ατόμων με αναπηρία το δικαίωμα να υποβάλλουν καταγγελία στην περίπτωση που θεωρούν ότι έχουν υποστεί τα ίδια ή έχουν υποστεί τα παιδιά τους διάκριση και να παρέχει τη βάση για τη διεξαγωγή της δίκης,

δ) να προβλέπει κυρώσεις για τις περιπτώσεις παραβίασης αυτής,

ε) να περιλαμβάνει την υποχρεωτική απαίτηση όλα τα πολιτικά κείμενα να παρέχουν διευκρινήσεις όσο αφορά στις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία καθώς επίσης την απαίτηση στις περιπτώσεις επιχορηγήσεων από δημόσιους πόρους, οι δράσεις που επιχορηγούνται να πληρούν τα κριτήρια προσβασιμότητας για τα άτομα με αναπηρία.

3.2. Ενδυνάμωση της υφιστάμενης νομοθεσίας

Η ενδυνάμωση της υφιστάμενης νομοθεσίας είναι επιτακτική ανάγκη προκειμένου να διασφαλιστεί η πρακτική εφαρμογή στρατηγικών που έχουν ήδη υιοθετηθεί. Όλα τα Υπουργεία οφείλουν να προβούν σε επανεξέταση της υφιστάμενης νομοθεσίας με σκοπό να αξιολογήσουν την ανάγκη για τροπολογίες που θα καλύψουν τις αδυναμίες και τα ελλείμματα, κυρίως στον τομέα της πρόσβασης στο φυσικό και δομημένο περιβάλλον, στα αγαθά και τις υπηρεσίες.

3.3. Mainstreaming

Ο όρος «mainstreaming» σημαίνει τη διάχυση της διάστασης της αναπηρίας στο σύνολο των φορέων που σχεδιάζουν και εφαρμόζουν πολιτική. Τα θέματα των ατόμων με αναπηρία πρέπει να ενταχθούν σε όλες τις πολιτικές και πρωτοβουλίες της ελληνικής Πολιτείας. Σε καμιά περίπτωση όμως ο όρος δε μεταφράζεται ως διαδικασία κατάργησης όλων των ειδικών υπηρεσιών που απευθύνονται στα άτομα με αναπηρία.

Υιοθετώντας την αρχή του mainstreaming και κατά συνέπεια λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία, οι οποίες ποικίλουν ανάλογα με την κατηγορία της αναπηρίας, κατά το σχεδιασμό των πολιτικών και των υπηρεσιών, εξασφαλίζεται η πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία στην εκπαίδευση, στην απασχόληση, την υγεία, σε αγαθά και υπηρεσίες που απευθύνονται στο γενικό πληθυσμό.

Η ελληνική Πολιτεία πρέπει να αναλάβει ενέργειες για την ενίσχυση του εσωτερικού της μηχανισμού ώστε να δραστηριοποιηθούν όλα τα επίπεδα οργάνωσης (Κεντρική και Περιφερειακή Διοίκηση, Νομαρχιακή και Τοπική Αυτοδιοίκηση) σε αυτόν τον τομέα.

3.4. Αρχή Διασφάλισης των Δικαιωμάτων των Ατόμων με Αναπηρία

Για την αποφυγή παραγωγής διακρίσεων σε βάρος των ατόμων με αναπηρία αλλά και για την προστασία των δικαιωμάτων τους είναι αναγκαία η ύπαρξη μιας Αρχής που θα ελέγχει την εφαρμογή των Πρότυπων Κανόνων του Ο.Η.Ε., της νομοθεσίας και των άλλων κανονισμών, θα μπορεί να παρίσταται στις δίκες εκ μέρους φυσικών προσώπων καθώς και να παρέχει νομικές συμβουλές – οδηγίες σε προσωπικές περιπτώσεις.

Από τη μια πλευρά, ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να αποτελέσει την Αρχή που, σε παρεμβατικό επίπεδο, θα αντιμετωπίσει προβλήματα των ατόμων με αναπηρία με τη διοίκηση (εφαρμογή υφιστάμενης νομοθεσίας, αντιμετώπιση προβλημάτων

αρνητικών διακρίσεων και παρατυπιών) και από την άλλη το Εθνικό Παρατηρητήριο Ατόμων με Αναπηρία, που συστήθηκε με το Ν.3106/2003 άρθρο 10, θα συμμετέχει στο σχεδιασμό, την ανάπτυξη, την εφαρμογή και την αξιολόγηση της εθνικής πολιτικής για τα άτομα με αναπηρία.

3.5. Σύγχρονη Διακυβέρνηση

Σήμερα ο διάλογος μεταξύ Πολιτείας και Κοινωνίας των Πολιτών θεωρείται όλο και περισσότερο δημοκρατικό δικαίωμα και αναπόσπαστο μέρος της διακυβέρνησης κάθε δημοκρατικής και πλουραλιστικής κοινωνίας. Σήμερα η ύπαρξη ισχυρών κοινωνικών κινημάτων είναι η μόνη εγγύηση για μια αποτελεσματική πολιτική σε διάφορα κοινωνικοπολιτικά ζητήματα.

Στο πλαίσιο της δυναμικής των ευρωπαϊκών εξελίξεων και συζητήσεων για κατοχύρωση του κοινωνικού διαλόγου, επιβάλλεται η ανάπτυξη σχέσεων εμπιστοσύνης και ισοτιμίας με τους φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών, η προώθηση μόνιμων διαδικασιών και μηχανισμών ανατροφοδότησης και επικοινωνίας και η διασφάλιση με νομοθεσία ότι ο διάλογος με τους φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών λαμβάνει χώρα σ' όλα τα επίπεδα.

Η μείωση του χάσματος μεταξύ ιδεώδους και πραγματικότητας όσο αφορά στα θέματα των ατόμων με αναπηρία απαιτεί συνεχή ανατροφοδότηση από τα άτομα που αντιμετωπίζουν τα εμπόδια. Οι αναπηρικές οργανώσεις κατέχουν τη γνώση και την εμπειρία που τους καθιστά βασικούς συντελεστές στην αναζήτηση λύσεων προκειμένου να πραγματοποιηθεί ο στόχος της καθολικής συμμετοχής και της ισότητας στην κοινωνία.

Η διοίκηση, σε όλα της τα επίπεδα, πρέπει να θεσμοθετήσει και να στηρίζει μόνιμες διαδικασίες διαβούλευσης και διαλόγου, καθιστώντας τις οργανώσεις των ατόμων με αναπηρία και των γονιών τους σε θέση να συνεισφέρουν στο σχεδιασμό, την εφαρμογή, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση όλων των δράσεων.

Για την προώθηση όμως του δομημένου πολιτειακού διαλόγου, απαιτείται η οικονομική στήριξη των οργανώσεων προκειμένου να βελτιώσουν το πρόγραμμα δράσης τους και να αυξήσουν την αποτελεσματικότητά τους.

3.6. Έρευνες

Η Χώρα μας χαρακτηρίζεται από την έλλειψη πληροφορίας σε αρκετούς τομείς καθώς και από το μικρό αριθμό ερευνών σε τομείς ενδιαφέροντος των ατόμων με αναπηρία. Ειδικότερα, υπάρχει έλλειψη ερευνών που να εστιάζονται στο περιβάλλον και στις καταστάσεις που δημιουργούν τα εμπόδια για τα άτομα με αναπηρία.

Για την οικοδόμηση της συνολικής γνώσης για την αναπηρία, τη συγκέντρωση ποσοτικών και ποιοτικών δεδομένων που θα οδηγήσουν στην ανάπτυξη ειδικών δεικτών για την αναπηρία και θα αναδείξουν τους τομείς εκείνους που χρειάζονται πολιτική δράση και μέτρα απαιτείται ένας κεντρικός φορέας που θα αναλάβει όχι μόνο την υλοποίηση ερευνών και μελετών αλλά και τη διασφάλιση της διάχυσης της διάστασης (mainstreaming) της αναπηρίας σε όλες τις έρευνες που υλοποιούνται από άλλες αρχές και υπηρεσίες.

Ο κεντρικός αυτός φορέας μπορεί να είναι το Εθνικό Παρατηρητήριο Ατόμων με Αναπηρία (Ν.3106/2003 άρθρο 10), στους σκοπούς του οποίου αναφέρεται «ο σχεδιασμός και η ανάπτυξη τράπεζας πληροφοριών και βάσεις δεδομένων για τις δράσεις και τα έργα και τους δείκτες που αφορούν στα άτομα με αναπηρία στην Ελλάδα και διεθνώς.».

3.7. Τοπική Αυτοδιοίκηση α΄ και β΄ βαθμού – Τοπικά Σχέδια Δράσης

Το ζητούμενο για την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια αυτοδιοίκηση είναι να λειτουργήσει ως προωθητική δύναμη της νέας προσέγγισης για την αναπηρία που συνδέει πολιτικές που αφορούν τόσο τη δημιουργία κοινωνικού ιστού ασφαλείας και προστασίας μέσω του σχεδιασμού και της εφαρμογής συγκεκριμένων θετικών δράσεων, όσο και την ανάδειξη των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων. Η αυτοδιοίκηση οφείλει να διατυπώσει με σαφή τρόπο την πρότασή της σε θέματα αναπηρίας αλλά ταυτόχρονα να προωθήσει τη διαδικασία ανάδειξης και προώθησης της νέας σχέσης της με το αναπηρικό κίνημα της χώρας, η οποία μπορεί να λειτουργήσει ως θεμέλιο πάνω στο οποίο θα οικοδομηθεί η νέα πολιτική και κοινωνική συμπίεση.

Η πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια αυτοδιοίκηση μπορεί να δώσει στην τοπική κοινωνία μια νέα θεώρηση για το ρόλο της στη διαμόρφωση όρων και προϋποθέσεων που θα καταπολεμούν την παραγωγή διακρίσεων και θα άρουν τα κοινωνικά και άλλα εμπόδια που δεν επιτρέπουν στα άτομα με αναπηρία να ζήσουν ως ισότιμοι πολίτες στην τοπική κοινωνία.

Η αυτοδιοίκηση μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό και ουσιαστικό ρόλο στην ποιοτική αναβάθμιση της ζωής και στην πρωτοβάθμια υποστήριξη των ατόμων με αναπηρία σε τοπικό επίπεδο. Οι τοπικές αρχές πρέπει να εντάξουν τις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία στην πολιτική τους, έχοντας κατά νου την ανομοιογένεια που παρουσιάζουν τα άτομα με αναπηρία ως ομάδα πληθυσμού.

Ειδικότερα, η αυτοδιοίκηση πρέπει να προβεί στην κατάρτιση τοπικού σχεδίου δράσης για την οικονομική και κοινωνική ένταξη των ατόμων με αναπηρία, το οποίο πρέπει να είναι σαφές, να θέτει εφικτούς στόχους και να αναφέρεται σε συγκεκριμένα μέτρα. Το σχέδιο πρέπει να έχει συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα υλοποίησης με μεσοπρόθεσμη διάρκεια, καθώς επίσης τα μέτρα πολιτικής που θα εμπειριέχονται σε αυτό να έχουν μετρήσιμους και αξιολογήσιμους στόχους.

3.8. Η συμβολή των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης ασκούν σημαντική επιρροή στην κοινωνία και διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην αλλαγή των στάσεων και του τρόπου που η κοινωνία βλέπει την αναπηρία. Τα συλλογικά όργανα εκπροσώπησης των δημοσιογράφων και των ιδιοκτητών έντυπου και ηλεκτρονικού τύπου πρέπει να αναλάβουν δράση για τη διάχυση της διάστασης της αναπηρίας στο σχεδιασμό της πολιτικής τους και για τη διασφάλιση των κωδίκων δεοντολογίας για τα άτομα με αναπηρία και την προβολή των θεμάτων που τα αφορούν.

Τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης μπορούν να καταγράψουν τη δική τους διακριτή συνεισφορά στην πραγματοποίηση της κοινωνικής, οικονομικής και πολιτιστικής ένταξης των ατόμων με αναπηρία:

- α) προωθώντας τη θετική εικόνα των ατόμων με αναπηρία και αποφεύγοντας τα αρνητικά στερεότυπα που βασίζονται σε πατερναλιστικές προσεγγίσεις,
- β) αυξάνοντας την κάλυψη θεμάτων που σχετίζονται με την αναπηρία,
- γ) ενθαρρύνοντας τη συνεργασία με τις οργανώσεις των ατόμων με αναπηρία,
- δ) διασφαλίζοντας την προσβασιμότητα του εργασιακού χώρου τους καθώς και των υπηρεσιών τους,
- ε) αυξάνοντας τον αριθμό των ατόμων με αναπηρία που εργάζονται ως επαγγελματίες σ' αυτόν τον τομέα.

3.9.Η συμβολή των Κοινωνικών Εταίρων, της Κοινωνίας των Πολιτών και της Εκκλησίας

Κοινωνικοί Εταίροι

Οι οργανώσεις των εργοδοτών και των εργαζομένων μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην πραγμάτωση του οράματος για μια κοινωνία και οικονομία για όλους.

Οι οργανώσεις των εργοδοτών πρέπει να διασφαλίσουν τη διάχυση της διάστασης της αναπηρίας στην πολιτική τους και να ενισχύσουν τις προσπάθειές τους ώστε τα αγαθά και οι υπηρεσίες που παράγουν να σχεδιάζονται βάσει προδιαγραφών προκειμένου να είναι προσβάσιμα στα άτομα με αναπηρία.

Τα εργατικά συνδικάτα από τη πλευρά τους πρέπει να συμβάλλουν στην αύξηση της απασχόλησης των ατόμων με αναπηρία και να επιδείξουν ιδιαίτερη προσοχή στο θέμα της συμμετοχής και της εκπροσώπησης των εργαζομένων με αναπηρία τόσο εντός των δικών τους οργάνων που λαμβάνουν αποφάσεις όσο και εντός των αντίστοιχων οργάνων των εταιριών. Επίσης, τα εργατικά συνδικάτα, μέσω των συλλογικών διαπραγματεύσεων, οφείλουν να διασφαλίσουν στα άτομα με αναπηρία ίσες ευκαιρίες κατά τη διάρκεια της πρόσληψης και της εξέλιξής τους.

Κοινωνία των Πολιτών

Όλοι οι φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών (γυναικείες οργανώσεις, οργανώσεις νεολαίας, οργανώσεις καταναλωτών κλπ.) επανεξετάζοντας την πολιτική τους μπορούν να διασφαλίσουν ότι ο σχεδιασμός της επιτρέπει στα άτομα με αναπηρία να συμμετέχουν σ' αυτές και να επωφελούνται από αυτές.

Επίσης οι οργανώσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα μπορούν να αναπτύξουν δράση για την παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία.

Εκκλησία

Η εκκλησία μπορεί να έχει τη δική της συμβολή στη διάδοση του μηνύματος της αποδοχής των δικαιωμάτων και των αναγκών των ατόμων με αναπηρία, συμβάλλοντας στην απομάκρυνση των φόβων, των μύθων και των προκαταλήψεων. Για το σκοπό αυτό μπορεί να αξιοποιήσει τα μέσα μαζικής ενημέρωσης που έχει στη διάθεσή της, να ενημερώσει όλους τους κληρικούς της χώρας όσο αφορά στη νέα προσέγγιση για την αναπηρία που θέλει τα άτομα με αναπηρία υποκείμενα δικαιωμάτων και όχι αντικείμενα οίκτου και να καταστήσει το κτιριακό αλλά και το ψηφιακό χώρο της εκκλησίας προσβάσιμο στα άτομα με αναπηρία.